

GYŐRI LAPOK.

Társadalmi, közművelődési és ismeretterjesztő közlöny.

Megjelenik hetenként kétszer u. m. szerdán és szombaton.

| ELŐFIZETÉSI ÁRAK: | SZERKESZTŐSÉGI IRODA: | HIRDETÉSEK DÍJA: |
|---|--|---|
| helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve: Egész évre . . . 6 frt — kr. Negyedévre . . . 1 frt 50 kr. Félévre . . . 3 „ — „ Egy óra . . . — „ 60 „ Egyes szám ára 8 kr. | apácza-utca 22. sz. A lap szellemi részét illető küldemények egyenesen a szerkesztő nevére és lakására czimzendők. Kéziratok nem adatnak vissza. | Egész oldal . 16 frt — kr. Nyolczad old. 2 frt — kr Fél oldal . . 8 „ — „ Tizenhatod old. 1 „ — „ Negyed old. . 4 „ — „ Hirdetés bélyegdíja 30 „ Többszöri hirdetésnél tetemes árengedmény. A nyílt tér soronként 15 kr-ával számíttatik. |

Végszó.

Az év s egyszersmind szerkesztői pályám végén a régi dicséretes szokást követve, kötelességemnek tartom az év folytatási működésemről e lapok igen tisztelt pártolóinak számot adni.

Mint igen tisztelt pártolóink előtt tudva van, lapunk megindítására az adott okot, miszerint a helybeli művelt közönség egy része, különösen pedig azok közül többen, kik az itt eddig egyedül létezett lapnak voltunk pártolói s jóhiszemű munkatársai, megismervén azon lap szellemét titkon intéző kezeket, elhatároztuk egy független, szabad szellemű lap kiadását annál inkább is, mert tudván azt, hogy egy helyi lap jelleme és iránya mindig és jogosan azon közönség jellemének mértékéül szokott tekinteni, melynek körében megjelenik: Győrváros érdekében szükségesnek láttuk megmutatni, hogy városunk közönségének egyrésze nem osztja ama lap szellemét s nem helyesli irányát.

Ezen okok figyelembe vételével miután az előleg tervezett politikai lap meg nem jelenhetett: én vállalkoztam e lapok kiadójának áldozatkészsége segítségével egy társadalmi irányú lap szerkesztésére addig is, míg egy később keletkezendő s bizalmunkat megérdemlő lap által, felvállalt feladatom alól fel nem mentetem.

Minthogy ezen utóbbi feltétel a most keletkezett „Hazánk“ czimű lap létesülése által teljesült s miután meg lehetek győződve, hogy ezen új lap szerkesztésébe semmi más érdek mint a tiszta hazafiság s közjó érdeke, nem fog befolyjni; annál fogva azon czél, mely végett szerkesztőségre vállalkoztam, megszünt létezni, és így készséggel s örömmel lépek le azon pályáról, melyre nem vágytam s a melyen tapasztalatból is megtanultam, hogy vannak emberek, akikkel — tisztelet a kivételeknek! — egy kategóriába tartozni nem tisztesség.

Lapunk keletkezésének itt előadott indoka által ki volt jelölve azon irány, melyet követnem kellett s részemről tehetségemhez aránylag igyekeztem ez iránynak megfelelni az által, hogy törekedtem a czélzatosan félre vezetett közvéleményt helyes irányba terelni; a városunkban fokozatosan hanyatló szabad, felvilágosult szellemnek új lendületet adni; a közművelődésre alapul szolgáló eszméket tölem telhetőleg terjeszteni; lapunk továbbá hozzá szolt némely agyonhallgatni szokott városi ügyekhez, tért engedett személyválogatás s érdekei tekintet nélkül bárki méltányos vélemény-nyilatkozatának, védelmére kelt több, a másik lap által személyes boszúból galádul s méltatlanul rágalmozott egyéneknek s mindezek által szükségességét teljesen igazolta.

Ezen kívül még két czélt tűztem ki magamnak külön feladatomul.

Először: hogy a t. közönség figyelmét a társadalmi kérdések felé irányozza mslehetőleg meggyőzzem arról, hogy minden tekintetben aggasztó helyzetünkön társadalmi úton segíthetünk legsikeresebben s hogy a közönségünk által annyira kedvelt politikában is csak a társadalmi elvek és érdekek jól felfogása s átértése alapján lehet helyes irányt követni.

Hogy az év folytán a társadalmi bűnök bonczolgatásával túlnyomólag foglalkoztam, azt a mindenütt jelentkező társadalmi romlottság tekintetbe vételével, nem lehet hibáztatni.

Másodszor: czélom volt a vidéki lapirodalomba, a népszerű tudományos irányt mintegy becsempészni. Vidéki lapjaink gyakran azon kényelmetlen helyzetben vannak, hogy nincs mivel megtölteni hasábjait s így, talán akaratlanul is, kénytelenek haszontalan, már százszor kicsépett, sőt sokszor illetlen tárgyakat felhasználni laptöltelékül. A tudomány végtelen mezeje kimeríthetlen anyagot nyujtana nekik magukat érdekessé s hasznosabbá tenni. Hogy azon nézet valóságáról meggyőződjem, miszerint a magyar olvasó közönség nincs még a tudományos közlemények megértésére s méltánylására megérve, feladatommá tettem ily czikkek közlésével kísérleteket tenni s ennél fogva bizonyíthatom, hogy lapunk olvasó közönségének nagy része „közhasznú“ közleményeinket hiányosságuk dacára is tetszéssel fogadta, miért is e példa követését más vidéki lapoknak is méltán ajánlhatom.

Hogy e czélok követése mellett kötelességemnek tartottam némely visszaéléseket, egyesek érdemtelen hatalomra, hegemoniára törekvését stb. megróni: azt szerkesztői tisztlem lelkiismeretes felfogásából származottnak kérem tekinteni. A sajtó bírāja: nem pedig hizelgő famulusa a közönségnek; szolgálja a közérdeknek, de nem egyesek önértékének. A közönségnek ennél fogva a közjó érdekében meg kell azt szoknia, hogy a sajtó bírói s javítnoki tisztét szabadon gyakorolja. Hogy e tekintetbeni lelkiismeretes eljárásom némely körökben nem tetszésre talált: ez bizonyítja leginkább egy le nem kenyerézhető lap szükségességét.

Legnagyobb elismeréssel nyilatkozhatom Győr város s vidéke t. közönségének azon részéről, mely lapunk feladatát átértve, annak eddigi fenmaradását becses pártfogásával ily szigorú elvek követése mellett is lehetővé tette.

Tiszta lelkiismerettel elmondhatom, hogy törekvésem s e lap munkatársainak s kiadójának törekvése a közjó előmozdítására s a sajtó kötelemének becsületes teljesítésére volt irányozva. Elismerem, hogy részint a szerkesztésbeni gyakorlathány, részint talán túlzott kötelességérzet miatt nem volt lapunk fogyatkozások hijjával, mégis ha annak számain bármely elfogulatlan bíráló végig tekint, el kell ismernie, miszerint ahelyett, hogy olvasóink tetszését haszontalan pikanteriák s más izlés és erkölcs rontó hírek közlésével akartam volna megnyerni: inkább eredeti s tanulságos czikkekkal igyekeztem lapomat megtölteni.

Mind én, mind a kiadó nyugodtan számíttunk ennél fogva tisztelt előfizetőink abbéli szives elismerésére, miszerint lapunk csekély árához, és terjedelméhez képest kötelességünknek irányukban megfeleltünk.

Ezek után igen tisztelt munkatársaim s pártolóimnak e lap kiadója nevében is őszinte köszönetemet nyilvánítva, egyszersmind kérve, hogy irántami becses jó véleményükkel jövőben is, mint a „Hazánk“ leendő munkatársát

megajándékozni sziveskedjenek: tiszta szívből kívánok jóakaróimnak s elleneimnek egyaránt Boldog újévet!
Dr. Karika Antal.

Bucsu 1879-től.

Ez az év is letűnik a láthatárról, már csak percek vannak hátra pályafutásából, aztán elmegy oda, hol többi testvérei vannak: az évek, évszázadok, évezredek, melyek már rég enyészetre szállának, mint lehullott levelei az idő vén fájának.

De hát mi is ez az idő? Egy óriási fa, melynek törzsén egyik hajtás a másikat követi; minden perczen röpül alá egy-egy levél, egy-egy elsárgult lomb; de az elhullott leveleket új levelek, a lesárgult lombokat új lombok követik. — Hervad és virul, hajt és pusztul egyre a fa, sudarain egy-egy század, egy-egy ezredév út tanyát; elfér rajta akárhány fészek; a lezajlott évmiriádok oly csendesen ülnek fészkeikben, mintha soha nem is éltek volna; mintha homlokaikon a hir s dicsőség koronájának gyöngyei soha sem ragyogtak volna.

Egy óriási talány vagy bizony te vén idő! Tenger, melynek határát még nem mérte meg senki; ott lebegnek hullámaid örök zajában az elmerült századok. De a hullám egyre reng. Alig hogy alá merül a hullámsírba egy esztendő, a keletkező habgyűrűzetben már ott van a másik új év; azért, hogy ez is majd elmerüljön, mint a többi testvérei.

Hát mi emberek mik vagyunk? A tengerpartra hányt homokszemek; meddig maradunk a parton? hát ki tudhatná azt; a hullámok egyre nyaldossák a partokat; mindennap merülnek alá egyes homokszemek, s ujakat szórnak ki a partokra az egyre zajló habok; vagy is mindennap halnak, születnek az emberek. Egyik nemzedék alá-, a másik felmerül. Lesz-e az valaha, hogy az idő vén fájának minden levele elhull; lesz-e az valaha, hogy az örökké rengő tengernek jéggé dermednek habjai. És akkor meghal a világ, meghal az idő, meghal az ember.

Egy francia csillagász észlelése szerint, minden perczen készen lehetünk egy földünk belsejében kifejlő, s golyónkat szétrobbantó forradalomra, mert földünk belseje, alig egy pár mérföldnyire, valóságos olvadt tüzes anyag, mely a gőz feszítő erejénél fogva földünket végtelenséggel fenyegeti.

De hát mi emberek igen sokszor megfélejtkezünk erről. Ugy élünk, mintha örökké élénk, mintha csillagzatunk számára az örök élet lenne biztosítva. Hulló levelek vagyunk az élet fáján; hitvány homokszemek vagyunk, kiket partra vetnek s majd ismét eltemetnek az egyre zajló hullámok; még is fel akarunk falni mindent egymás elől; jellem és becsület árán sem irtózunk mások megrövidítésével mindig csak és kizárólag saját hasznunkat munkálni. — Közügy, közboldogság, közérdek maradhatnak, mi csak saját egoismusunk szűk körében tudunk és akarunk mozogni.

S rideg önzésében mily irigy, minő gyűlölő tud lenni az ember; irigyli mások boldogulá-

sát; gyűlölvé fordul el azoktól, kik a közjó zászlóját lengetik s a felvilágosodás, a közművelődés előmozdítása által kívánják a társadalom polgárainak anyagi és szellemi jólétét tőlök kitelhetőleg eszközölni. Így történik aztán, hogy társadalmi életünk mezején a boldogság virágai sehogy sem képesek fakadásnak indulni. Nézzünk csak szét magunk körül, megdöbbenve vesszük észre, hogy társadalmi életünk organismusában mind ijesztebb mérvben halmozódnak fel a kórányagok, s a neki vadult corruptio férgel rágódnak annak gyökereiben.

A lezajlott 1879-ik év egyike marad hazánkban a leggyászosabb éveknél. A magyar nemzetiség egyik ősfészke, sziklavára a vadul féktelenkedő Tisza hullámainak martaléka lett; mint vészkiáltás zúgott át a különben is meglátogatott Magyarország téerein ama rémhír, hogy Szeged nincs többé; hogy derék polgárai földönfutókká lettek; ipara, kereskedelme egy perc alatt semmivé lett. A vészkiáltás elhangzása után azonnal szárnyra kelt a jótékonyaság angyala; nem akarjuk kicsinyelni a Szeged fölségelésére begyűlt kegyadományokat, de bizonyos, hogy a beszolgáltatott segélyösszegek sehogy sem voltak arányban a szenvedett károkkal s roppant anyagi veszteségekkel. — Tisztelet a kivételeknek, de ki kell mondanunk, hogy különösen a vagyonos osztály, melytől pedig luxus- és kényelmi cikkek, inproductív czélokra százezrek szoktak telni, épen nem adakozott úgy, amint tehetsége s a szegedi nyomor nagysága igényelte volna.

Sajnos, de még mindig ott vagyunk a társadalmi önségely eszméjével, hol a barbár kor nyersége és durvasága állott, midőn a társadalom egyik osztálya semmit sem gondolt a másik osztály nyomorával, sőt anyagi tehetetlenségének vak szenvedélyével elnyomta és kirabolta azt; vagy egy-két fillért dobott a nyomorban sínlódók felségelésére, azt gondolván, hogy ezzel leróttta a társadalom nyomorultjai iránt minden kötelességét.

Nincs társadalmi közszellem. Ha ez volna, akkor az oly országos vész, milyen a szegedi volt, mozgásba hozná mindenütt az egész társadalmat, s a részvét érzésétől áthatott szellem nem vonná be vitorláit mindaddig, míg a jótékonyaság hajói meg nem telnek a vész nagyságával arányban álló segélyösszegekkel.

— Pedig hát a külföld ugyancsak magasra emelte a humanismus lobogóját s a francia nagylelkűség ugyancsak versenyre kelt a magyar nagylelkűséggel, már-már félni lehetett, hogy a versenytérén ez utolsó fogja húzni a rövidebbet.

Hát a temérdek botrányt, melynek ez év gazdagon termő földje volt, megemlítsük-e? Elmondjuk-e, amit már úgy is tud mindenki, hogy a kisbirtokosok földhitelegylete miként raboltattott meg; a ki az oltár megrablására nyújtja ki piszkos kezét, nem követ el oly szentségtörést, mint elkövettek azok, kik a kisbirtokosok földhitelegyletének pénztárát ördögi szédelgéllyel megrabolták. Oly piritó szegyen ez hazánkra, s oly sötét árnyat vet összes társadalmi s közkereseti viszonyainkra, hogy maga e büntény emlékezete a leggyászosabb évek közé sorolná ezt a szerencsétlen 1879-et.

Nemzetgazdászati tekintetben is a legmostohább volt ez esztendő; sok vidéken a vető mag is elveszett; az inség és nyomor már is ijeszítő alakban lép fel sok helyütt.

Menj hát hűtlen barát tőlünk, menj te 1879! Koporsódra nincs koszorunk, csak könyeink vannak. Azért nem átkozunk meg téged, mert hiszen a társadalmi corruptio, a szűkkeblőség, telhetetlenség, irigység, gyűlölség bened burjánzott ugyan fel, de magvait emberkezek vetették földedbe.

Nyugodjál békével elhunyt év, de ne kívánd, hogy boldog éveink közé soroljunk.

Te pedig nyájas olvasó, fogadd baráti jobunkat s bucsuszóntat, mert e lap hasábjain többé nem találkozunk, utolsó e szám, mint utolsó e nap ez év folyamából; azon meggyőződéssel zárjuk be cikkkünket, hogy e lap hasznos szolgálatot tett városunk közművelődési ügyének. Fogadj a művelt olvasó közönség köszönetünket, óhajtjuk, hogy az öröm, melyet neki e szerény lapocskára olykor-olykor mégis szerzett, legyen állandó.

Isten velünk! Pereszlényi János.

A közhasznú ismeretek köréből.

Az orvosi tudományról és az orvosokról.

(Vége.)

Bármily foglalkozású egyént csak úgy lehet műveiről megítélni, ha e művek megbírálásához kellő

szakismerettel bírunk. Az orvosok képességéről tehát csak orvosok mondhatnak alapos ítéletet: a közönség, mely minden ismeretágak közül legkevésbé van az orvosi tudomány ismeretébe beavatva még a legtisztább látszat daczára is csalódhat valamely orvos képességében, még akkor is, ha az iránt más orvostól kér tájékozást, miután az ezen osztályban legnagyobb mérvben kifejlett kenyéririgység miatt hű értesülést csak ritkán nyerhet.

A közönség ennél fogva ösztönszerűleg mások példája után tájékozza magát s azon orvosban bizik s ahoz tódul leginkább, akiben látja, hogy legtöbbször megbiznak, noha ez sem mindenkor az érdem és képesség biztos jele.

Mindazáltal a közönség még sincs egészen védtelenül odadobva az ámitásnak s ha fáradságot vesz magának, nem vaktában, mások ajánlata, vagy egyesek öndicsérete alapján: hanem a józan ész szerint ítélni, találhat oly jelekre, melyeknél fogva valamint más emberek, úgy az orvosok közt is nagy valószínűséggel megkülönböztetheti az ámitókat, nyegléket a hivatásuknak becsülettel megfelelni igyekvő egyénektől.

Van ugyanis két emberi tulajdonság, melyek természetöknél fogva kizárnak minden szédelgési ösztönt azokból, kik e jótulajdonokkal bírnak s amelyek ha egy orvosban együtt találhatók, arról meg lehetünk győződve, hogy a mit művel, azt azon tiszta szándékából műveli, hogy vele a lehető legjobb szolgálatot tegye.

Ezen két jó tulajdonság az: ész és jellem.

Közönségesen tudományt szokunk orvosainkban, kiket bizalmunkkal megtisztelünk, keresni, azonban épen ezt nehéz szakértelem nélkül az orvosokban biztosan felismerni. A legtudatlanabb ámitó is képes olykor, mint példák bizonyítják, magát a legnagyobb tudományosság színében feltüntetni, a közönséget hazugságaival tele beszélni, sőt hibáit s botlásait is a műremeklés látszatába burkolni; s az orvosi tudományban épen nem jártas közönség mindig hajlandó a többnyire nagy garral előadott ámitó beszédnek hitelt adni.

A tudomány tehát egymagában nem biztos ismertető jele az orvosi képességnek, mivel azt magát is nehéz biztosan felismerni, ellenben a jeles észtehetséget bárki is könnyebben megismerheti az orvosban, mivel ez nem csak az orvosi pályán való, hanem az azon kívüli működésében is nyilvánulni szokott.

A tudomány különben is csak jeles észszel párosulva képes hasznót hajtani. Sok orvos betűről be-

TÁRCZA.

Az abderiták története.

Wieland C. M. regénye.

Fordította Teveli Varga József.

(Vége.)

De még csak egy darázsészket sem, kiált fel a kilenczedik, Dámonár nevű, ki polgártársainak állításait magába fojtott megvetéssel hallgatta végig. Más erők és intézkedések kellenek ahhoz, hogy ily szép, nagy s csudálatos művet, ezen világalkotmányt, létrehozassunk. Csak a legteltesebb szellem találhatta ki a hozzávaló tervet; noha, őszintén megvallva, a kivitt alsóbbrendű mesterek is elég jól eszközölhették volna. Ezen legteltesebb szellem az alkotást alsóbbrendű istenek különféle osztályaira bízta, kijelölé minden egyes osztálynak a maga hatáskörét, melyben kell hogy működjen, megtartván magának az általános felügyelet gyakorlását az egész fölött. Igen nevetséges, az égi testeknek, a földnek, a növényeknek, az állatoknak és mindennek, a mi a levegőben és vízben van, lételet parányokból vagy hasonneműségéből, valami forgácsból vagy egyetlenegy kalapácsütésből kimagyarázni akarni. Szelleme azok, melyek az elemekben uralkodnak, az ég gömbét forgatják, a szerves testeket képezik, a természet tavasi ruháját virágokkal himezik, és az ősz gyümölcseit ölkébe öntik. Lehet-e valami felfoghatóbb és kellemesebb ezen elméletnél? Ez mindent magyaráz; levezet minden okozatot a

neki megfelelő okból; és ennek segélyével könnyű felfogni, minden más rendszernek megmagyarázhatlan részét, a természet minden művét époly könnyen, mint aminő világos előttünk, hogy hogyan alkothatta Zeuxis vagy Parrhasius csekély színes földfestékekkel varázs-szépségű tájképét vagy Diana fürdőjét.

Mily szép dolgok ezek a bölésészet körül! mondák az abderiták. Amit e gyönyörű elméletekben kifogásolni lehetne, nem más mint az, hogy lehetetlen közülök választani.

E közben szölvő, ki magát Pythagoras tanítványának vallotta, és mindent a szellemekkel alkotott, a legnagyobb szerencse érte, mert a költők, festészek s minden védője a műzákknak, az összes abderai hölgyekkel az élén, oda nyilatkoztak, hogy az ő rendszerét fogják elfogadni — tehát a szellemes rendszert; de csak azon feltétel mellett, hogy meg kell engedni a szellemeknek, hogy oly kellemes alakot ölthessenek, aminő mindegyiknek tetszik.

Én soha sem voltam különös barátja a bölésészetnek, mondá Strobilos, a lelkész, és nem minden ok nélkül! De miután az abderiták kutatásaitkat a dolgok hogyan- és miértje végett el nem hagyhatják, Dámonár physikája ellen legkedvesebb ellenvetésem sincs; mert a szükséges határok között maradvá leginkább megegyez — vallastanainkkal.

„Ó igen, ez mindennel megegyez, ami csak van a világon, mondá Dámonár, és épen ez a szép oldala!”

Most felveszi Demokritos a szót: elmondjam-e kedves barátaim, mindezen finom s szórakoztató dolgok után mindazokat, miket már hallottatok, —

saját csekély véleményemet is? — Ha benneteket csakugyan a körületek lévő dolgok mibeuléte érdekel, ahelyett hogy megismernétek, én legalább úgyhiszem, a kacskaringós utra tértek. A világ igen nagy; és ha azon álláspontból, melyből ti azt megkukucsáljátok, leszébb vidékei s fővárosai oly távolra esnek, hogy én fel nem foghatom, miképp juthat eszetekbe, országok térképét felvenni, melynek (szülőhelyeitek kivéve) még csak határait sem ismeritek. Én azt gondolnám, minekelőtte világ eredettan, világtanról álmodoznátok, előbb, például a pókháló eredetét észlelgetnétek; és ezt mindaddig, míg annyit ki nem lestetek belőle, amennyit megfeszített észszel az öt emberi érzék kileshetne. Lenne dolgotok elég, minden tárgy fölött elmélkedni, azt elhihetitek, becsületeure mondom. Ellenben azt is fogjátok tapasztalni, hogy a pókháló jobban felnyitja a természet nagy rendszerét, és méltóbb fogalmakat nyújt annak alkotójáról, mint összes finom világrendszertek, melyek szunnyadozás közben agyaitokban sajátszerűleg szövődtek.

Demokritos ezt egész komolyan mondta; de az abderai bölcsék az egészet gunyak tekintették. Demokritos nem érti a pneumatológiát (szellemtan), mondá egy hallgató. A physikából még kevesebbet, mondá egy másik. Ő kételygő — nem hiszi az alapösztön létezését — a világ szellemét — demiurg és isten létezését! mondá egy harmadik, negyedik, ötödik, hatodik és hetedik. Ily embert nem kellene a közügyek körül megtérni, mondá Strobilos, a lelkész.

türe betanulja a könyvekben letett összes orvosi tudományt, azonban középszerű észszel bírván, csak középszerű sikert tud a gyakorlatban elérni; ellenben azok, kik az orvosi pályán társaik közül koronként érdemeiknél fogva, tehát méltán kiemelkednek, ezt tudományukon kívül főleg jeles észtehetségüknek köszönhetik.

Ennélfogva nem annyira a tudományosságra — mely szinlelhető is — hanem inkább a jeles észtehetségre szükséges az orvosi képesség megítélésénél a közönségnek figyelni.

Hogy azután az észtehetség mellett tudomány is legyen, s hogy az ne ámitásunkra, hanem javunkra fordíttassék az illetők által: szükséges, hogy az ész mellett jellem is legyen az orvosban.

Oly pályán, melyen merő ámitással is oly könnyű boldogulni, csak a szilárd jellem óvhatja meg e büntől az egyéneket.

A jellem irtózik a szédelgéstől, azért igyekszik a kellő ismeretekkel magát ellátni, hogy szédelgéshez ne kelljen folyamodnia; minélfogva ha ész és jellem együtt van valamely orvosban, arról biztosak lehetünk, hogy tőle lehetőleg legjobb szolgálatot nyerhetünk.

Leginkább szükség volna ezek szerint az orvosok jellemére ügyelni, hogy képességeik iránt tájékozva legyünk, és a közönség még is e tekintetben szokott legkevésbé figyelmes lenni, noha nem lenne nehéz bármely orvosban is a jellemet felismernie.

A jellem ugyanis nem szokott kérkedni, öndicsérettel magát magasztalni. Amely orvos tehát ezt teszi: arról tudhatja a közönség, hogy ámitani akar.

Az önértetes orvos, ki tudja magáról, hogy képes életet is adni, méltán igényel magának embertársaitól tiszteletet s így nem hajlandó mindenkinek szolgálai hajlongással, hízélgéssel stb. tetszését vadászni. Amely orvos ennélfogva kész a remélhető pár forintnyi díjért, ápolitjainak hazudozni, hirt hordani, hizelegni, bukfeneczet hányni: abban nincs jellem: tehát ámitó.

Az önértetes orvos megkivánja ugyan szolgálátának méltó jutalmát, de nem kapzsi, mert hivatását emberszeretetből s nem nyereségyvágyból teljesíti. A mely orvos tehát pénzvágát a közéletben nyereszkedés s uzsoráskodás által kitünteti, arról feltehető, hogy orvosi teendőiben is csak a pénzvág lebeg szemé előtt, minélfogva ámitó stb.

Lesz és jellem tehát azon ismertető jelek, melyek a közönséget ámitó, rossz orvosoktól óvhatják, ha ellenük óva akar lenni. Azonban az tapasztalható, hogy erre a tisztelt közönség nem is hajlandó, sőt, mint már a régi közmondás is tanúsítja, maga óhajtja, hogy ámitassék.

Ha ennélfogva az orvosi tudomány nem tett más tudományokkal egyenlő előhaladást korunkig, annak maga a közönség nagy részben oka, mivel szándékosan gyámolítja a nyegleséget s ezzel előli a komoly igyekezetrei hajlamot az orvosokban.

Dr. Karika Antal.

A jelentéktelenek.

„A tisztelt házból.“ (1878.)

(Vége.)

A francia összeférhetlenségi törvény, hasonló okokból kiindulva, igen bölcsen kimondta, hogy közigazgatási hivatalnok csak akkor léphet föl képviselő-jelöltnek, ha hivatalát legalább egy évvel a választás előtt letette. Ezáltal a választó meg van óva az ellen, hogy ma törvényt üljön olyan ember fölött, ki tegnap még őt kormányozta s holnap talán ismét kormányozni fogja, s ki — ha nem anyag — bizonynyal eszében fogja tartani barátait és ellenségeit.

Talán még rosszabb a hatása a jelentéktelenek rendszerének a köznépbén, mint a gentry körében. A magyar paraszt természeténél fogva becsületes. Ha a magyar paraszt meg volna vesztegethető, az idegen uralom bizonyára megvesztegette volna. Ámde az idegen közeledni sem mert a corruptioval a magyar paraszthoz. Politikai dolgokban kissé naiv, az igaz. Somogyban például ezelőtt néhány évvel egy országházi ajtónállót akartak az országházba bevásztatni. Mikor aztán azt vetették ellenök, hogy olyan ember, ki annyi ideig állott az ajtó mellett, mégsem igen való az országgyűlésbe, azt felelték:

— Miért ne volna oda való? Ha annyi ideig állott az ajtó mellett, legalább tudja a módját; nem pedig mint valami új ember, a kinek még bele kell tanulni.

Így mentek végbe az 1861-iki és az 1865-iki választások vesztegetés nélkül és a gentry vezetése alatt. Bizonyos patriarchális viszony állt fenn a pórosztály és a középosztály közt, mely együtt élt a paraszttal s csak valamivel felsőbb műveltség által különbözött attól. A paraszt tisztelettel és bizalommal volt az „írastudó“ emberek iránt. Mióta a nagyralátó Jelentéktelenek fölmerültek, másképp áll a dolog. A parasztnak csak hallania kell, hogy mit mondanak a jobboldaliak a baloldaliakról s emezek amazokról, hogy az „urak“ fölől teljesen tájékozva legyen.

Ez egy. Azután a jelentéktelenek — mert ők voltak az elsők, a kiknek szükségük volt rá — rákapták a parasztot a pénzzel vesztegetésre. Ezáltal hajmeresztő cynismus oltódott bele a magyar nép legbecsületesebb osztályába. Senki, a ki saját füleivel nem hallja a vidéki népet, nem alkothat magának fogalmat arról, hogy mint beszélnek itt manap az országgyűlésről, hazáról, kormányról s kivált az „urakról.“

Irányi Dániel, „a képviselőház idealistája“, midőn mint első sürgetett törvényt a választási vesztegetések ellen, oly érdemet szerzett ezzel, mely maga is elég volna arra, hogy nevét a legtiszteltebbek egyikévé tegye hazánkban. A jelentéktelenek persze azt mondják róla, hogy „doctrinaire.“ Mert az is jellemző tulajdonságuk, hogy ők mindannyian „praktikusok“; a mit nem értenek, az doctrinaireség, s ki könyvekre vagy idegen példákra hivatkozik, az „theoretikus.“

A vesztegetés elleni törvényt épp úgy lehetne a jelentéktelenek elleni törvénynek nevezni. A választási vesztegetés, úgy a mint a legújabb idők óta, az ő legsajátabb találmányuk. A jelentéktelenek belépésének a törvényhozásba a nemzetre nézve eme következménye volt: belevitte a romlást a középosztályba és a cynismust a pórosztályba. Magoknak az egyéneknek ez az új jelenség jobbadán csak ártott. Megtörtént, hogy a jelentéktelenek egyike vagy másika fölvitte valami jövedelmező hivatalra vagy . . . jó házasságra; a „zöm“ nem ment sem mire s százszorta szegényebbül kerül haza, semmint Pestre feljött volt. Legjobbjaik sem nem ártanak, sem nem használnak — csak unatkoznak. Legtöbbjök terhére van önmagának. Tartoznak ők valamennyi párthoz s származnak valamennyi gyérből. Nem kizárólagos privilegiumai egyetlen pártnak s egyetlen vidéknek sem. Kényelmetlenül laknak Pesten; rossz vendéglőkben étkeznek; figyelembe sem veszi őket senki.

Míg a megye székhelyén első szerepet játszhatott volna, a Sándor-utcában a „népség“-et játszó, mely, a szerint, a mint jobb- vagy baloldalon ül, „éljen“-t vagy „ohó“-t kiált, mikor a miniszter beszél. S mégis, noha ennyire befolyástalanok és ennyire jelentéktelenek, nincs pártvezér, a kinek számba ne kellene őket vennie, mert „the heads of parties are like the heads of snakes, carried on by the tails“ — „a pártak fejei olyanok, mint a kigyófejek, a fark viszi őket.“

Igy hangzik Pulteney óta az angol politikai igazmondás, s ez az oka, hogy annak, a ki magát a tisztelt Házat megismerni akarja, azon kell kezdnie, hogy előbb a Jelentékteleneket ismerje meg.

Színház.

Szombaton, decz. hó 27-én adatott: utoljára: „A kornevilli harangok,“ operette 3 felvonásban. A színház minden zugában, zsufolásig megtelt, s a kitünően adatott vig dalmű, mindvégig jól mulattatá az igen nagy számmal egybegyűlt közönséget. — A kedves Kornevilli harangok tehát, ma nagy pompával, maguk temették el — legalább a mi szinpadunkon — magukat! Lesz-e vajjon feltámadásuk? Vagy 20 évig maradnak ismét, mint a népregében, némák, — mig eljövend jogos uruk, ki őket megszólaltatandja?!
Vasárnap, decz. 28-án adatott: „A bányá-

rém, néprege dalokkal, 3 felvonásban. Irta Vahot Imre, — zenéjét szerzé Szerdahelyi Kálmán. Jó, vasárnapi darab; de mindjárt a „Mátyás diák“ után adni mégis tapintatlanságra mutat, azon okból, mert a két darab, nagyon hasonlít egymáshoz. — Mindenikben Mátyás király szerepel szokott inkognitójában. — Mindenikben ugyanaz a hűtlen sáfár vagy bányamester — Berki, ki a fiatal mátkát — A. Piroskát — akarja, Lőrincztől, Kiss Ferkótól maga részére elharásolni stb. Ezért nézetünk szerint jobb lett volna Mátyás diák után, későbbben adni a Bányarémet. — Előadása különben ennek is, kielégítő volt, — de a páholyok s támlásszékek csaknem mind üresen voltak, — a karzat azonban ma is teljesen volt képviselve s igen-igen jól mulatta magát.

Hétfőn, decz, 29-én a színház zárva volt.

És most édes gazdám szerkesztő ur! hallván, hogy ezen kis gazdaságát eladta kigyelmed, sőt maga is egy nagyobb gazdaságba szegődött el első béresnek; én is leteszem most csépe met, melylyel, megvallom, eddig bizony többnyire csak szalmát csépeltem: de ha még is egy-két jó mag imitt-amott kiugrott abból: talán nem fog az kárba veszni! — Isten áldja meg kigyelmedet becsületeségeért, jóságaért, jámbor erkölceiért, hogy engem egész szolgálati időm alatt még csak meg sem pirongatott, s a komencziómat is, hetenkint kétszer hiány nélkül, becsületesen kiszolgáltatta, sőt még a teátromba is elküldött mindennap, saját becsületes helyére, hogy a sok napi munka után, ott mulassam ki magamat. Fogadja kigyelmed mindezért őszinte szives köszönetemet, — s emlékezzék meg volt hű cselédjéről*) Kakasfyról.

Napi hírek.

— Figyelmeztetjük tisztelt olvasóinkat, hogy nagy hazánkfia Kossuth Lajos „Irataim az Emigráciából“ című művére az előfizetési határidő a jövő hó végével lejár, minélfogva az előfizetések beküldésének megkezdésére itt az idő. Azok, akik netalán szerkesztőségünkönél ohajtottak előfizetni, sziveskedjenek előfizetési pénzeiket a „Hazánk“ szerkesztőségébe beküldeni!

— Diszokmány. Volt alkalmunk azon gyönyörű diszokmányt megszemlélni, melyet a győri izraelita jótékony-nőegylet Singer T. lovagnak az egylet tiszteletbeli tagjává történt megválasztása alkalmából küldött. A diszoklevél remek tollrajzai a kézi ügyesség oly tökélyéről tanuskodnak, mely méltán dicséretére válik az okmány kiállítója: Königsberger Adolf győri lakosnak s az Auszterlitz-féle olajgyár tulajdonosának.

— Hymen. Szőgyi G. V. lapunk érdekes munkatársa a napokban váltott jegyet Berán Berta kisasszonnyal Brünben. Áldást kívánunk a szép frigyre!

— Nyilatkozat. A „Győri Lapok“ egyik számában ígéretet tettem, hogy bizonyos népiskolai használatra szánt tankönyv felett érdemleges bírálatot fogok mondani. Bocsánatot kell kérnem, hogy ígéretemnek eddig meg nem felelhettem és most már kénytelen vagyok bírálatomat a „Hazánk“ című új lapban elmondani. — Legyen nyugodt az igen tisztelt közönség, a bírálat nagyon mulatságos volta dusan fogja a várakozásért kárpótolni s még a „Győri Közönség“-nek is érdekes leleplezésekkel fog szolgálni. Győr, 1879. decz. 31-én Vigil.

— Nyilvános számadás és köszönet. A győri jótékony nőegylet által szegény gyermekek javára felállított karácsonyfa költségeinek fedezésére gyűjtés útján a következő kegyes adományok folytak be: Zalka János 20 frt, Bezeredy Kálmáné 5 frt, Id. Pfannl Karolin 5 frt, Kálóczy Lajosné 5 frt. Hupka kanonok 5 frt, Milkovics Antalné 5 frt, Horváth Jánosné 3 frt, Fischer Györgyné 2 frt, Fischer Säu-

*) Sőt inkább én tartozom legnagyobb köszönettel kigyelmednek mint leghivebb cselédemnek, mit is komencziójához ráadásul kötelességemnek tartom ezennel becsülettel kezéhez juttatni. Gazdaságomat nem eladtam, hanem csak nagyobb birtokhoz csatoltam s miután mint gazda a jármot szokás szerint eleget huztam, azt hiszem, mint béres kényelmesben pihenhetek nem ugyan babéramon, hanem a kigyelmedébe hasonló komenczió. Isten áldja kigyelmedet is hozzám való hű ragaszkodásáért! Remélem különben s örülök, ha ugy lesz, hogy jövőre is együtt s egy cselőra fogunk gazdálkodni. Szerk.

dorné 2 frt, Bay Antalné 5 frt, Bezeredy Lajosné 1 frt, Dombay Bezeredy Antonia 5 frt, öz. Nagy Jánosné 2 frt, Ányos Mária 2 frt, Kovács Pálné 2 frt, Kautz Gusztávné 3 frt, Kautz Gizela 1 frt, öz. Mayer Mihályné 4 frt, Somlay 1 frt, Vaszary Dózsa 1 frt, Kis Jenőné 3 frt, Fischer Károlyné 3 frt, Jerfy Antalné 3 frt, Mihákovits Tivadarné 2 frt, Koch Józsefné 2 frt, Abday Asztrik 1 frt, dr. Kapossy Lucian 1 frt, Kisfaludy Tóbiás 1 frt, Szabó Szilveszter 1 frt, Méry Etel 1 frt, Vaszary Kolos 2 frt, Jedlik 2 frt, Hankeker Timoly 1 frt, Francisz Norbert 1 frt, Zanathy Bódog 1 frt, Pethő Menyhárt 1 frt, Pacher I. D. 1 frt, Villányi Szaniszló 1 frt, Bierbauer Lipót 2 frt, Tamaskó 1 frt, Némethy Ernőné 2 frt, Höfer Janosné 2 frt, Sándori Nándorné 2 frt, Anvander Rudolf 1 frt, Günther Gyula 1 frt, Csukássy Károlyné 5 frt, Czéh Sándorné 1 frt, Sztanek István 1 frt, Perlaky Istvánné 2 frt, Perlaky nővérek 2 frt, Hupka Alajosné 50 kr., Kindermann Jánosné 50 kr., Zitritsch Matyasné 5 frt, Ternyei Balogh Ilona 3 frt, Éhler Antalné 2 frt, Zwikli Matyasné 1 frt, Kövessy Gyuláné 1 frt, Laszbergné 2 frt, Farkas Ferenczné 1 frt, Szabó Kálmán 10 frt, Pázmán Kálmáné 3 frt, Huber Benovits Ilka 2 frt, Benovits Mari 1 frt, Bertényi Benovits Anna 1 frt, Meixner Mari 2 frt, N. A. 1 frt, Cedlitz Emilné 3 frt, Ráth Károlyné 2 frt, Ott Ernő 3 frt, Szűts Józsefné 2 frt, Goda Lajos 2 frt, Latesné 1 frt 50 kr., Hechtl Frigyes 2 frt, Győrvárosi és megyei takarékpénztár 5 frt, Kolbe Nándorné 1 frt, Argai Istvánné 2 frt, Egy idegen nyeresége 5 frt, Nitsinger Józsefné 3 frt, Habits Anna 2 frt, Nagy Endréné 2 frt, Veiser Antalné 1 frt, Győri első takarékpénztár 5 frt, Lumnizer Károlyné 2 frt, Simon Pál 1 frt, Ferenczy Sándorné 3 frt, Horváth Gyuláné 2 frt, Gaszner Józsefné 2 frt, Konek Ilona 1 frt, Horváth Lajosné 1 frt, öz. Link Mihályné 2 frt, Lipóczy Miksané 1 frt, öz. Feszler Jánosné 2 frt, öz. Szentmihály Ferenczné 2 frt, Schmidt István 2 frt, Horváth Lajos 1 frt, Pereszélyi Jánosné 1 frt, Haczyk Lujza 1 frt, Réthy Erzsébet 1 frt, Karsay Sándorné 2 frt, Horváth Sándorné 1 frt, Popper Árminné 2 frt, Kautz Ignác 2 frt, Horváth Mihály 1 frt, Stirling Tóbiásné 2 frt, Nits Istvánné 50 kr., öz. Nitsinger Sándorné 2 frt, Vörös István orvos 1 frt, Füge Ágostonné 1 frt, Nagy Ilka 1 frt, Vörös Lidia 1 frt, Karsay Lajosné 1 frt, Lengyel Sándorné 1 frt, Guoth Gyuláné 2 frt, Kampis Emilia 1 frt, Hegedűs Julia

1 frt, Zámorény 1 frt, Mortonfalvayné 2 frt, Kisfaludi Miklósné 1 frt, Varga Károly 1 frt, Wottitz Károlyné 2 frt, Balogh Gaborné 2 frt, Langerer Jánosné 2 frt, Sz. E.-né 1 frt, Tüske Dánielné 50 kr., Czigler Jánosné 50 kr, Tóth Sándorné 60 kr., Lerner Mártonné 2 frt, Schmidt Istvánné 5 frt, Veöreös Jenőné 2 frt, Stádel Elza 1 frt, öz. Vindisch Antalné 1 frt, öz. Berzauer Lajosné 1 frt, Tóth Imréné 1 frt, Hajda Mihályné 1 frt, Müller Károly 2 frt, ifj. Opitz Ferenc 2 frt, Balogh Kálmánné 2 frt, öz. Györgyiné 1 frt, öz. Günther Mihályné 2 frt, Sztanek Istvánné 1 frt, Pintér Vinczéné 1 frt, Odor Istvánné 1 frt, N. N. 1 frt 50 kr., Beliczay Elekne 1 frt, Toffant Ferencné 1 frt, Zink Jánosné 2 frt, Meyer Nándorné 4 frt, Szentmihály Sándorné 1 frt, Pfeiffer Lajosné 5 frt, Hets Jánosné 2 frt, özvegy Giffing Mihályné 50 kr., Zechmeister Józsefné 5 forint, idősb. Peregi Mihály 5 frt, özvegy Molnár Jánosné 2 forint, ml. Saly Györgyné 2 forint, Auer Jánosné 2 frt, Mayer Mihályné 4 frt, Kühn Rajmundné 1 frt, Krisztinkovich Ede 4 frt, Sibrik nővérek 1 frt, Kis Sándorné 1 frt, Fehér Danielné 1 frt, Eöry Kálmánné szül. Szigethy Karolina 2 frt 50 kr., Peregy János 1 frt, Strausz János 2 frt, Összesen 351 frt 60 kr. Ehhez adván a karácsony-fánál befolyt 8 frt 90 krt, az összes bevétel volt 360 frt 50 kr. Ebből a kiadást 325 frt 56 krt levonva, marad 34 frt 94 kr. Továbbá a szegény gyermekek ruházatahoz ajándékoztak: Eitner J. K. 5 pár eszmat; Fábian Sándor adománya: 6 drb fejkendő, 12¹/₂ meter parget, 6 drb nyakkendő, 2 tuczat gallér; Gold Leopold: 10 meter parget, 3 drb fejkendő, Cohn Mórítz: 13 meter parget, 2 főkötő; Fischer N. 6 méter parget, 6 nyakkendő; Mailänder Alajos: 5 pár keztyű, 6 drb sálkendő, 16 matring pamut; Aschendorf Frigyes: 22 rőf festett kartout; Schwarz Károly 2 pár bőrkéztyű, 6 drb sálkendő 1 drb karmantyú, 2 pár harisnya; Schönberger I. 6 drb meleg kendő, 24 pár harisnya, 3 drb kötény, 2 pár kamasni; Fischer papirkereskedő 1 katulya toll, 12 drb rajzón, 12 drb tolltok, 12 drb képes könyv, 12 drb festék katulyában, 12 tábla, 12 tolltartó 12 kis eset; Romanek Józsefné 6 festett szoknya: 6 festett kötény, Czéh Sándor 3 katulya toll; Hortoványi 80 drb sütemény, Schön Antal 100 drb sütemény, Toffant Ferenc 12 pár harisnya. Felruházott teljes új öltözettel valláskülönbőség nélkül 16 fiu- és 21 leánygyermek. Mind-ezen kegyes adományokért a segélyezett szegény gyermekek

nevében a nemesszivi emberbarátoknak, kik a jelenlegi mostoha viszonyok között is, nem feledkeztek meg a szegényekről és árvákról, melyen érzett köszönetet mond a győri jótékony nőegylet választmányá.

Közigazdaság.

Feljegyzése

szab. s kir. Győr városa piaczan 1879-ik évi december hó 27-ik napjan különféle gabona, eddel és ital arainak.

| N e m e | Leg-nagyobb | | Leg-kisebb | |
|-----------------------------------|-------------|-----|------------|-----|
| | frt | kr. | frt | kr. |
| Buza { tiszta | 10 | — | 9 | 60 |
| { közönséges | 9 | 40 | 9 | — |
| { kétszeres | 6 | 50 | 6 | 10 |
| Rozs | 6 | — | 5 | 60 |
| Árpa | 4 | 50 | 4 | 10 |
| Zab | 5 | — | 4 | 60 |
| Kukoricza | 6 | — | 5 | 60 |
| Köles | 12 | — | 10 | — |
| Bab | 2 | 50 | 2 | 10 |
| Burgonya | 14 | — | 6 | — |
| Széna { két lovas kocsi | 2 | — | 1 | — |
| { 100 kilogramm | 14 | — | 6 | — |
| Bor, egy hektoliter | 23 | 60 | — | — |
| Mund Nr. 3 | 22 | 80 | — | — |
| Zsemlye Nr. 4 | 21 | 60 | — | — |
| Kenyér | 20 | 20 | — | — |
| Barna | — | — | 15 | — |
| Zsupp, 10 kilogramm | — | — | — | — |

Behozatal:

| | | | |
|----------------|----------------|---------------------|----------------|
| Buza | 221 hektoliter | Kukoricza | 568 hektoliter |
| Rozs | 235 " | Köles | 472 " |
| Árpa | 429 " | Bab | 329 " |
| Zab | 359 " | Burgonya | 216 " |

Győri gőzfürdő apáczá-utca 28. szám alatt.
Gőzfürdő nyitva reggel 6 órától déli 1 óráig.
Kédfürdő " " 6 " egész estig.

Felelős szerkesztő: Dr. Karika Antal.

HIRDETÉSEK.

Végladás!
Tisztelettel alulirott batorodom a t. cz. közönséget értesíteni, hogy
divatáru- és vászonkereskedésében
Győr, fehérvári utca
a győri első takarékpénztár épületében
ruhakelmék
s többféle más czikkek
tetemesen leszállított és bámulatos olcsó áron
kerülnek eladásra.
Tisztelettel
Posch Alajos.

Czéh Sándor
könyvnyomdájában, Győrött, megjelent és kapható:
„Nagy-Győri Naptár“
1880. évre.
Győrváros és megye tisztikarának, valamint az egyházi hatóságok, tanintézetek, ügyvédek, orvosok, részvény-társulatok, egyesületek, stb. teljes névjegyzékével.
Ára 30 kr.

Előfizetési felhívás
a
„HAZÁNK“
cízü
Győrött 1880. évi január 3-ától kezdve hetenként kétszer (szerdán és szombaton) megjelenő
politikai és vegyes tartalmu hirlapra.
E hirlap politikai részében a közjogi ellenzék elveit vallja; mert a nagy elégtelenség az ország mostani politikai vezetésével mindenben az ellenzék nézeteit tolja előtérbe. De hirlapunk nem keresi a czélt egyedül a politikában; a földművelés, ipar, kereskedés, tanügy, népnevelés, közérkölciség, tudomány, irodalom és művészet előmozdítása szintén a szerkesztőség gondjai közé tartozik. Nem csak a tárczában, hanem a főlapban is közlünk alkalmilag szépirodalmi czikkeket, hogy a komoly olvasmányok közt a kedély némi földértést is nyerjen.
Nehéz feladatunk szellemi kivételére anyagi támogatás is szükséges. Lapunk ivalakja **kétszer akkora** lesz mint a „Győri Lapok“-é és mégis előfizetési ára csak kevéssel drágább; ezt azon reményben tesszük, hogy előfizetőink száma tetemesen fog szaporodni. Tisztelettel kérjük tehát a t. cz. közönség tömeges pártolását, hogy viszont mi is folytonosan gyarapíthassuk lapunk szellemi tartalmát.
Előfizetési árak: egész évre 8 frt, félévre 4 frt 50 kr., negyedévre 2 frt 50 kr., egy hónapra 85 kr.
Az előfizetések és hirdetések a lap kiadóhivatalába (tűztorony-utca 20. sz.), a lap szellemi részét illető közlemények (kéziratok) a szerkesztőségbe (városház-utca 15. sz.) intézendők.
Figyelmeztetjük a **hirdető közönséget** hirdeteik beadására, melyeket lehető jutányosan közlünk.
Kelt Győrött, 1879. decz. 30-án.
Krisztinkovich Ede, lapvezér.
Dr. Szombathy Ignác, kiadó-tulajdonos.
Csepy Pál, felelős szerkesztő.
Dr. Karika Antal, főmunkatárs.